

Voorstel Gemeenteraad B

Onderwerp	Duurzaamheidsroute A35		
Portefeuillehouder	Niels van den Berg agendaletter (B)		
Organisatieonderdeel	Cluster Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	Aangeboden aan Raad	4 juni 2024
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2400018207

Conceptbesluit

College stelt voor om:

1. In te stemmen met de door het College van B&W opgestelde reactie (zie bijlage 1) op het door de Provincie opgestelde Voorontwerp Projectbesluit Duurzaamheidsroute A35 (zie bijlage 2) en deze vast te stellen als de officiële reactie van de gemeente Enschede.

Publieksvriendelijke samenvatting

Ruimte is schaars, ook voor opwek van duurzame energie. Daarom onderzoeken we, samen met Rijkswaterstaat, de provincie Overijssel en vijf andere gemeenten of we zonnepanelen kunnen plaatsen in de berm van de rijkswegen N35/A35 en A1. Alleen de berm is niet voldoende om het exploitabel te maken dus we kijken, letterlijk, iets breder.

Na een eerste verkenningsrapport in 2022 hebben we eind 2023 een participatietraject doorlopen en daarbij gesproken met omwonenden. Mede op basis van die inbreng is nu gekozen voor acht gemeentelijke grondlocaties langs de A35 die in aanmerking komen gebruikt te worden voor de plaatsing van zonnepanelen. Het betreft zowel rijksgronden als gemeentelijke gronden.

Binnen dit project werken we samen met de gemeenten Wierden, Hellendoorn, Almelo, Borne en Hengelo, Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en provincie Overijssel. Enexis heeft een adviserende rol binnen het project.

Op dit moment is de SOK ondertekend, de scope voorlopig vastgesteld en wordt er gewerkt aan de planologische procedure. De provincie heeft een Voorontwerp Projectbesluit opgesteld. Dit Voorontwerp is bedoeld om de gemeenteraden een kans te geven om te reageren op de inhoud. Nadat de reacties van de gemeentes zijn verwerkt in het Projectbesluit kan de procedure vervolgd worden. Wanneer er een mandaat verleend wordt aan de wethouder Duurzaamheid, kan hij de positie van Enschede in het Projectbesluit, namens het college en de raad, bewaken.

Deze consultatieronde is bedoeld om de raad een mogelijkheid te geven om advies uit te brengen met betrekking tot het Voorontwerp Projectbesluit. Bij de totstandkoming van het Voorontwerp Projectbesluit is ambtelijk meermaals afgestemd met de Provincie (en de opstellers namens hen), Rijkswaterstaat en de andere betrokken gemeenten. Wij hebben een inhoudelijke reactie voorbereid in het officiële reactieformulier van de provincie (bijlage 1). De inhoud van het Projectbesluit en de voorgestelde aanmerkingen hierop maken wij middels dit voorstel inzichtelijk aan de raad.

Inleiding en voorgeschiedenis

De Duurzaamheidsroute A35 is een project van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat waar de gemeenten Hellendoorn, Wierden, Almelo, Borne, Hengelo en Enschede aan deelnemen. Verder doen de provincie Overijssel, Rijkswaterstaat Oost Nederland, het Rijksvastgoedbedrijf en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland mee. De insteek is om te onderzoeken of en hoe gronden van het rijk, de deelnemende gemeenten en eventueel derden nabij de rijkswegen benut kunnen worden om duurzame energie op te wekken met zon. Het project loopt sinds 2018 en begon met een uitgebreide verkenning naar de mogelijkheden. Dit omvatte een participatietraject in 2021 met stakeholders (inwoners, bedrijven, relevante gemeentelijke collega's) waarin een concept werd vormgegeven. In 2022 is een definitief verkenningsrapport

vastgesteld, met daarin de bouwstenen en ontwerpfilosofie voor de uitwerking van de Duurzaamheidsroute A35.

Eerder besluit van B&W en brief aan de Raad

In het College van B&W op dinsdag 26 maart 2024 is een voorstel voor de duurzaamheidsroute A35 behandeld. Dit voorstel betrof het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst (SOK), het aanwijzen van de wethouder Duurzaamheid als vertegenwoordiger op dit punt, het inbrengen van gemeentelijke gronden en het informeren van de raad middels een brief (zie bijlage 3).

Op 8 april 2024 is een technische sessie gehouden. Daarin is aan raadsleden onder andere toegelicht waar het project zich bevindt in het proces, welke hobbels nog te nemen zijn en welke gronden binnen de gemeentegrenzen van Enschede worden opgenomen in het Projectbesluit.

De SOK is inmiddels ondertekend en het project is nu in de fase van het Voorontwerp Projectbesluit.

Het Projectbesluit

Op de projectlocaties is het plaatsen en gebruiken van de gewenste opstellingen van zonnepanelen en de bouwwerken die daarbij horen nog niet toegestaan. Om dit planologisch mogelijk te maken stelt provincie Overijssel daarom een Projectbesluit op. Met een Projectbesluit wijzigt de provincie het omgevingsplan van de deelnemende gemeenten. Dat betekent in dit geval dat de mogelijkheid voor de opwek van zonne-energie en de daarvoor benodigde bouwwerken wordt toegevoegd aan de bestaande gebruiks- en bouw mogelijkheden op de projectlocaties. Als ergens nu bijvoorbeeld landbouw is toegestaan, dan blijft dat mogelijk naast de mogelijkheid voor zonne-energie die nu wordt toegevoegd. In het Projectbesluit staan verder onder andere regels over maximale hoogtes en een minimaal percentage van de oppervlakte die wordt gebruikt voor groen/water. Daarbij is rekening gehouden met de randvoorwaarden die de gemeentes hebben aangeleverd, zoals de 'Energievisie' inclusief de beleidsregels voor zonne-energie en de 'Visie landelijk gebied'. Uit het oogpunt van samenhang en efficiëntie is het wenselijk om één procedure te doorlopen voor alle deelnemende gemeenten samen. Hierdoor hoeft niet iedere gemeente afzonderlijk een ruimtelijke procedure te doorlopen.

Het Voorontwerp Projectbesluit is bedoeld om de deelnemende gemeenten, incl. de gemeenteraden, in een vroegtijdig stadium de mogelijkheid te geven om te reageren op een conceptversie van het Projectbesluit, voorafgaand aan de formele procedure. Het is dus een 'informele' consultatieronde. Daarna worden de gemeentelijke reacties verwerkt en legt de provincie het Ontwerp Projectbesluit ter inzage (zie verder onder het kopje 'vervolg').

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven

De gemeente Enschede faciliteert en ondersteunt initiatieven/projecten waarin elektriciteit afkomstig uit hernieuwbare bronnen wordt gerealiseerd. De huidige energiecrisis onderstreept de noodzaak om zoveel mogelijk in te zetten op de lokale opwek van energie.

Het project Duurzaamheidsroute A35 begon als Rijkspilot en is ondertussen opgenomen in het OER (Opwek van Energie op Rijksvastgoed) programma. De Duurzaamheidsroute A35 heeft de potentie om 25.000 tot 30.000 huishoudens van energie te voorzien. Daarbij is het een bouwsteen van de RES Twente.

De realisatie van dit project draagt bij aan de strategische opgave Groen en Duurzaam Enschede.

Argumenten

1.1 Geen fundamentele opmerkingen op het Voorontwerp Projectbesluit: het project past binnen de vastgestelde 'Beleidsregels zonne-energie' van Enschede

In Artikel 1 van de 'Beleidsregels zonne-energie' zijn voorkeurlocaties voor het plaatsen van zonnepanelen opgenomen. Onder b is het project letterlijk genoemd: "langs de RW35 gelegen gronden, voor zover deze voor het opwekken van zonne-energie worden aangewezen in het kader van het project Energielandschap RW35".

Het Projectbesluit is de juridische uitwerking van dit project. Ook is meerdere keren ambtelijk afgestemd met de deelnemende gemeenten bij de voorbereiding van het Voorontwerp Projectbesluit. Onze reactie op het Voorontwerp Projectbesluit raakt dan ook niet aan de fundamentele van het project. Het betreft hoofdzakelijk 'details'. Daarnaast gaat het om een aantal meer inhoudelijke opmerkingen. Voorbeelden zijn het borgen van een goed uitgewerkte landschappelijke inpassing bij het verlenen van de latere vergunningen (opm. bij H10) en het voorstel om een 'exploitatietermijn' van 25 jaar op te nemen voor de zonne-energie-opstellingen. Zie bijlage 1 voor de volledige voorgestelde reactie op het Voorontwerp Projectbesluit.

Onze reactie gaat alleen over het Enschedese deel en de algemene onderdelen van het Voorontwerp Projectbesluit. Alle gemeenten leveren de reacties aan via het formulier in bijlage 1, zoals uitgelegd in de brief van de provincie over deze consultatie (zie bijlage 5).

1.2 De locaties zijn zorgvuldig afgewogen

De gemeenteraad is eerder op de hoogte gesteld van het proces van het Projectbesluit via een brief van 26 maart 2024. Daarbij zat een kaart met de locaties waarop het Projectbesluit Duurzaamheidsroute A35 van toepassing zal zijn. Deze locaties zijn ook opgenomen in het Voorontwerp Projectbesluit dat nu ter consultatie voorligt. De locaties zijn zorgvuldig afgewogen. Daarbij is een participatietraject met de omgeving gevolgd (zie kopje 'participatie').

In bijlage 4 zijn de locaties in Enschede weergegeven. De locaties concentreren zich in twee zones langs de A35: rond het knooppunt met de N18 en ter hoogte van grofweg Ruwenbos/Boswinkel/Wesselerbrink. In paragraaf 5.2.6 van de motivering bij het Projectbesluit (Deel C van bijlage 2 bij dit voorstel) is een beschrijving van deze locaties opgenomen.

Voor de duidelijkheid benoemen wij daarbij het volgende:

- De lichtpaarse locaties worden niet benut voor zonnenvelden, maar slechts voor de plaatsing van enkele 'landmarks': een kunstzinnig/bijzonder vormgegeven bouwwerk met zonnecellen.
- Op de lichtgele locatie is 'solar parking' beoogd. Op deze locatie is een initiatief gaande met als doel een herinrichting van deze parkeerplaats. Het Projectbesluit voegt enkel een mogelijkheid voor solar parking toe en maakt de herinrichting en het huidige gebruik van de parkeerplaats niet onmogelijk. Wel betekent de beoogde herinrichting dat de locatie mogelijk weinig of niet optimaal benut kan worden voor solar parking. In dat geval gaat de locatie wellicht niet mee in de tender richting de exploitanten van de zonne-energielocaties.

1.3 Kaderstelling inbreng gemeentelijke gronden in scope Projectbesluit

Het Projectbesluit zal regels bevatten over het terugbrengen van de gronden in de 'oorspronkelijke staat' na het beëindigen van de exploitatie van de zonnepanelen. Zoals in de inleiding aangegeven blijven de bestaande gebruiksmogelijkheden van de gronden gehandhaafd. Het Projectbesluit voegt het gebruik voor zonne-energie daar aan toe.

Ook worden de zonnepanelen niet voor onbepaalde tijd toegestaan, maar wordt er een termijn vastgelegd in het Projectbesluit. In het Voorontwerp Projectbesluit is deze termijn nog niet bepaald. Wij stellen een termijn van 25 jaar voor, vanaf de start van de exploitatie (zie reactie op artikel 2.6 in het formulier bijlage 1). Dit is in lijn met eerdere zonne-energieprojecten. Als in de loop van deze termijn blijkt dat verlenging wenselijk is, dan is daar een nieuw planologisch besluit voor nodig (heroverweging).

1.4 Spoedige voortgang project is van belang voor de doelen van de energievisie

Dit besluit is belangrijk voor het tijdig opstellen van het Ontwerp Projectbesluit en daarmee voor het vervolgproces voor vaststelling van het Projectbesluit. Dit bevordert de voortgang van het project welke, zoals benoemd, is opgenomen als bouwsteen in de RES Twente.

1.5. De raad heeft altijd de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op een besluit rondom dit project

Het gaat in deze fase om een reactie op het Voorontwerp Projectbesluit. Het is een 'informele' consultatieronde. Het ontwerp Projectbesluit wordt na verwerking van de gemeentelijke reacties formeel ter inzage gelegd. Iedereen, waaronder de gemeenteraad, kan dan indien gewenst een zienswijze indienen op het ontwerp Projectbesluit.

Risico's

1.1. Provincie honoreert gewenste aanpassingen van gemeenteraad niet.

B&W stelt aan de gemeenteraad voor om een reactie te geven op een aantal 'ondergeschikte' punten. De gemeenteraad kan hier op aanvullen als zij dat wenst. Mocht de raad grote of complexe aanpassingen wensen of mochten er opmerkingen op het Voorontwerp Projectbesluit zijn die tegenstrijdig zijn met opmerkingen van andere gemeenten, dan zal de provincie moeten afwegen of zij de opmerking van Enschede honoreert. Dat zal de provincie samenvatten in een reactienota.

Het is dus mogelijk dat opmerkingen van Enschede op het Voorontwerp Projectbesluit niet verwerkt worden in het Ontwerp Projectbesluit. Als dat het geval is en de gemeenteraad vindt dit niet acceptabel, dan heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het ontwerp Projectbesluit. Zie ook onder het kopje vervolg. Het is hierbij belangrijk om te vermelden dat voorafgaand aan dit proces meerdere keren

ambtelijk afgestemd is met de deelnemende gemeenten bij de voorbereiding van het Voorontwerp Projectbesluit.

1.2. Een andere gemeente levert te laat of incorrect een reactie aan

Alle betrokken gemeenten hebben op 22 mei de SOK ondertekend waar zij toezeggen op tijd en correct een reactie aan te leveren op het Voorontwerp Projectbesluit. Mochten één of meer gemeenten dit toch nalaten, dan kan dit mogelijk leiden tot vertraging van het opstellen van het Voorontwerp Projectbesluit.

1.3. Scope kan worden aangepast op basis van nader onderzoek.

De definitieve scope, die wordt gebruikt voor het opstellen van de tender, kan op basis van nadere inzichten mogelijk aangepast worden t.o.v. de huidige scope. In dit kader vindt momenteel een nadere afstemming plaats met onder andere de nutsbedrijven en de grondeigenaren.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

De kosten voor de begeleiding van werkzaamheden door de gemeente Enschede voor de planfase van het project (nemen Projectbesluit), zijn opgenomen in de gemeentebegroting van 2024. Deze kosten worden gedekt vanuit de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid). Deze middelen worden verantwoord op het product Duurzaamheid. Alle deelnemers dragen zelf zorg voor de eigen kosten en kosten voor uitbesteding die gemaakt worden om invulling te geven aan de SOK. Dit is conform de gemaakte afspraak binnen de projectgroep Duurzaamheidsroute A35.

De gemeente Enschede heeft de volledige bijdrage voor de totstandkoming van een Projectbesluit van 75.000 euro in de geraamde kosten ten behoeve van alle betrokken gemeenten voor haar rekening genomen in de vorm van een voorfinanciering. Na vaststelling van de definitieve verdeelsleutels door de stuurgroep, zal de gemeente Enschede op basis hiervan facturen sturen naar de andere deelnemende gemeenten. In artikel 9 van de SOK staat uitgebreid beschreven hoe dit verdeeld wordt. Het deel van de gemeente Enschede komt ten laste van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid.

De huidige gronden vertegenwoordigen een bepaalde waarde. De huidige pachtinkomsten worden bijvoorbeeld in het proces richting de Tender meegewogen voor het in gebruik nemen van de gemeentelijke gronden door de te selecteren ontwikkelaar/exploitant. Ook zullen de onderhoudskosten, welke nu voor de gemeente zijn, gedurende de realisatie- en exploitatie- en verwijderingstermijn gedekt moeten worden. Het terugbrengen van de gronden in de oorspronkelijke staat door de ontwikkelaar/exploitant zijn ook voor rekening van deze partij. De bijbehorende getallen dienen nog in beeld te worden gebracht. Ook hier wordt afstemming tussen de gemeenten nagestreefd en dit dient komend najaar nog plaats te vinden.

Afweging en alternatieven

De gemeente Enschede kan er voor kiezen niet mee te gaan in het Voorontwerp Projectbesluit om de gronden voor andere doeleinden in te zetten of zelf een planologische procedure te volgen om energie-opwek mogelijk te maken. In dat laatste geval is er geen sprake van de samenhang en efficiëntie als gevolg van een gezamenlijk Projectbesluit, zoals genoemd in de inleiding van dit voorstel.

Participatie

Voorafgaand aan dit besluit zijn eerst in 2021 participatiebijeenkomsten uitgevoerd (verkenningfase). Vervolgens zijn in het najaar van 2023 drie participatieavonden georganiseerd in de stadsdelen Oost, West en Midden (West/Zuid). Inwoners binnen de zoekzone van de A35 werden uitgenodigd via een brief om hieraan deel te nemen. Inwoners konden hun opmerkingen geven over de landschappelijke inpassing, inzet van gronden en de opzet van financiële participatie (lokaal eigendom). De opgehaalde input is door de gemeente Enschede en Rijkspartners in dit project beoordeeld en verwerkt en - waar dit kan – opgenomen in het verdere ontwerp en stukken.

Tijdens de participatierondes werd ook gevraagd naar de eventuele inbreng van gronden in particulier bezit om op te nemen in het Projectbesluit. Binnen de gemeente Enschede worden geen gronden van particulieren opgenomen in het Projectbesluit. Een marktpartij kan, na het winnen van de tender, eventueel zelf gronden van particulieren inbrengen voor de gemeente Enschede.

Naar aanleiding van de participatiebijeenkomsten in het najaar van 2023 verstuurde de projectorganisatie drie nieuwsbrieven met terugkoppeling over de opgehaalde input. Hierin werden de meest gestelde vragen alvast beantwoord.

Daarnaast werden alle betrokken partijen en inwoners die aanwezig waren bij de participatiebijeenkomsten in 2021 en 2023 uitgenodigd voor een online terugkoppelingsbijeenkomst op 29 februari 2024. Deze bijeenkomst werd georganiseerd voor alle deelnemende gemeenten. Hier werd gepresenteerd wat er is opgehaald in alle gemeenten en hoe dit wordt meegenomen in het vervolg van het project. Daarnaast werd de (voorlopige) scope aan alle aanwezigen gepresenteerd.

De online terugkoppelingsbijeenkomst is terug te zien op de website van de Duurzaamheidsroute A35: [link](#). Verder worden geïnteresseerden die hun emailadres hadden achtergelaten na de terugkoppelingsbijeenkomst op de hoogte gehouden van de voortgang van het traject via de nieuwsbrieven vanuit RWS.

Communicatie met direct betrokkenen:

Binnen het project is samengewerkt tussen Rijkswaterstaat, Provincie Overijssel, de 6 deelnemende gemeenten, het Waterschap Vechtstromen, Enexis en betrokken adviesbureaus. Er wordt samengewerkt via verschillende werkgroepen.

Interne communicatie

De gemeenteraad wordt geïnformeerd middels een raadsbrief.

PR over besluit:

Er is een persbericht opgesteld rondom het Voorontwerp Projectbesluit. Deze wordt vanuit Enschede namens alle deelnemende partners verzonden. Het persbericht is bijgevoegd (bijlage 7).

Persbericht, ja of nee:

Ja

Vervolg

Na behandeling van dit voorstel in de gemeenteraad wordt de gemeentelijke reactie door B&W aan de provincie Overijssel gestuurd (de gemeenteraad zal hiervan een afschrift ontvangen). De provincie stelt vervolgens een Reactienota op (met de reacties van alle deelnemende gemeenten en andere instanties) en verwerkt de reacties waar nodig/mogelijk in het Ontwerp Projectbesluit. Het Ontwerp Projectbesluit wordt naar verwachting in september of oktober door Gedeputeerde Staten vrijgegeven en 6 weken ter inzage gelegd. Iedereen, waaronder de gemeenteraad, heeft dan de mogelijkheid om, indien gewenst, een zienswijze in te dienen. De gemeenteraad wordt geïnformeerd met een brief zodra het Ontwerp Projectbesluit ter inzage wordt gelegd. Daarbij wordt dan ter informatie ook de Reactienota met de gemeentelijke reacties van de 6 gemeenten op het Voorontwerp Projectbesluit gevoegd. Na de ter inzage legging van het Ontwerp Projectbesluit worden de ingediende zienswijzen beantwoord door de provincie en wordt het besluit aan Gedeputeerde Staten voorgelegd ter vaststelling (1° kwartaal 2025).

Financiële participatie

Op grond van de SOK zal er een (gemeenschappelijk) kader voor de financiële participatie, waarbij de doelstellingen van de RES Regio Twente in acht worden genomen, worden opgesteld. Het Voorontwerp Projectbesluit is niet het kader waarin afspraken over financiële participatie worden vastgelegd. Het zijn namelijk geen regels over de fysieke leefomgeving. De afspraken over financiële participatie worden gemaakt in de voorbereidingsfase voor de 'uitgifte' van de percelen aan exploitanten (de 'tenderfase'). Hierover worden ook afspraken vastgelegd in een addendum op de eerder vastgestelde Samenwerkingsovereenkomst (SOK). De raad wordt hier, voorafgaand aan de tender, bij betrokken. Voor de gemeente Enschede geldt het uitgangspunt dat wij hiervoor minimaal 50% lokaal eigendom nastreven.

Bijlagen

	Omschrijving	College	Raad	Niet actief publiceren	Geheim
Bijlage 1	Reactieformulier Voorontwerp Projectbesluit	Ja	Ja	Ja	Nee
Bijlage 2	Voorontwerp Projectbesluit	Ja	Ja	Ja	Nee
Bijlage 3	Brief gemeenteraad 26 maart 2024	Ja	Ja	Nee	Nee
Bijlage 4	Locaties Projectbesluit	Ja	Ja	Ja	Nee

Bijlage 5	Brief van provincie met uitnodiging consultatie VO Projectbesluit	Ja	Ja	Nee	Nee
Bijlage 6	Samenwerkingsovereenkomst	Ja	Ja	Ja	Nee
Bijlage 7	Persbericht	Ja	Ja	Ja	Nee
Bijlage 8	Brief gemeenteraad betreffende Voorontwerp Projectbesluit	Ja	Ja	Nee	Nee
Bijlage 9	Raadsbesluit	Ja	Ja	Nee	Nee

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris, de Burgemeester,

E.A. Smit

R.W. Bleker